

Italijoje narkomanai gydomi darbu ir kūryba

Ramunė VISOCKYTĖ

Valstybinės institucijos jau keletą metų kalbėdamos „steigia“ narkomanų reabilitacijos centrą Klaipėdos apskrityje, bet realiai problemas sprendimas dar iš vietos nepajudėjo. Todėl iniciatyvos imasi Kretingos pranciškonų vienuolyno mažesnieji broliai, kurie jau ne vienerius metus narkomanams teikia dvasinę paramą ir kartu su jais būna Pakutuvėnuose (Plungės r.).

Neseniai pranciškonų provinciole Benediktas ir Klaipėdos medicinos centro „Lorna“ vedėjos Loretos Bosienės iniciatyva grupė (joje buvo ir brolis Astijus, Seimo narė Janė Narvilienė, klaipėdietė verslininkė Aldona Valančienė ir kt.) narkomanijos problemoms neabejingų žmonių lankėsi Italijos pranciškonų įsteigtose Mondo X (nežinomas pasaulis) bendruomenėse, domėjosi jų veikla ir įtikino bendruomenės steigėją pranciškoną brolių kunigą Eligio (Elidžio) apsilankyti Lietuvoje ir savo patarimais padėti panašią bendruomenę įkurti Pakutuvėnuose arba kitur. Šį kartą skaitytojus supažindiname su Mondo X bendruomenėmis.

Italijoje veikia valstybiniai, religinių bendruomenių įkurti narkomanų reabilitacijos centrai. Pagal naujūkus vartojančių žmonių skaičių Italijoje reabilitacijos namų yra tiek, kad kiekvienas norintis gauti pagalbą nebūtų priverstas laukti laisvos vietos centruose. Vien tik Mondo X turi 35 bendruomenes. Ir ne tik Italijoje. Jos įkurtos Ispanijoje, Korėjoje ir kt. Lietuvoje nėra proporcijos: yra daug žmonių vartojančių narkotikus, o reabilitacijos centrus galime ant vienos rankos pirštų skaičiuoti. Pranciškonai nemėgsta žodžio „reabilitacija“, o ir į patį žmogų žiūrima ne taip, kaip mums visiems įprasta. Tai norisi paaiškinti, nes

Provinciole Benediktas, brolis kunigas Eligio, Seimo narė Janė Narvilienė, brolis Astijus ir verslininkė Loretą Bosienę bei Aldoną Valančienę Cetone, kur įsikūrusi viena iš Mondo X bendruomenių

Mondo X veikla ir šios veiklos sėkmė pagrįsta pranciškonų filosofijos vadovavimusi. Brolis Benediktas pasakojo: „Yra žmogus ir yra jo nuodėmė. Labai dažnai mes sutapatiname žmogų su nuodėme ir matome ne žmogų, o jo nuodėmę. Ir narkomanai visuomenės akimis yra nuodėmė, nusikaltėliai. O brolis kunigas Eligio narkomane pamatė savo brolių. Narkomanai jis prašė prieš visuomenę protestuoti bendrą narkotikų. Kvietė ateiti ir daryti tai, ką jie nori daryti. Beje, mano bičiuliai Klaipėdoje 1970-1975 metais protestavo prieš brėžvinę ideologiją. Auginom ilgus plaukus, vaikščiojom su džinsais. Kiti užsidedė dar didesniu protestu ir pradėjo vartoti narkotikus. Taip mirė daug mano draugų. Pirmieji narkotikus jiems davė saugumiečiai, kurie norėjo sunaikinti komunistinei ideologijai besipriešinan-

čius jaunuolius. Vienintelė vieta 1972 metais, kuri buvo kuriama (ir mes tikrai prie to nemažai prisidėjome), tai Orvydų sodyba. Tik ten galėjome tarp tų akmenų įlįsti, pasislėpti ir gyventi savaitę kitą. Žinojome, kad niekas neras, kad išsimiegosim, kad brolis Vilius ateis, duos pieno, duonos. Jis sugėdavo mus jaunuolius ir išklausti“.

Brolis kunigas Eligio septintajame dešimtmetyje irgi matė Milane narkotikų nužudytus savo draugus, pažįstamus. Jis buvo arti jaunimo ir neliko abejingas. Todėl įkūrė Gatvės bendruomenę, pats joje gyveno. „Ateikit pas mane ir protestuokite prieš kokakolos kultūrą, prieš sintetinę Amerikos kultūrą, prieš sintetinę globalizaciją“, - kvietė narkomanus brolis Eligio. Ir jie pradėjo protestuoti, kurdami kitokį gyvenimą.

Beje, pranciškonų ordino vado-

vybė labai skeptiška iš pradžių žiūrėjo į tokią brolio Eligio veiklą ir tik maždaug prieš dešimtmetį pranciškonų generolas pripažino, kad darbas su narkomanais iš tikrųjų yra mažesniųjų brolių pašaukimas. Tai šiandien būtų daręs ir Šv. Pranciškus. Narkotikai yra absoliuti betvarkė. Kuo ilgiau žmogus vartoja narkotikus, tuo didesnę betvarkę, pilną chaosą jis išgyvena. Toks pirmą kartą chaosas buvo prieš pasaulio sukūrimą. Brolis Eligio suprato, kad žmogų iš absoliutaus chaoso reikia išvesti į absoliučią tvarką, grožį, kad narkomanus reikia išvesti iš rūšių į viršutinį kambarį - šviesą. Pranciškonams Dievas ir yra absoliutus grožis, gėris, tvarka. Į Mondo X bendruomenę atėjusiam žmogui pateikiama viena iš pagrindinių reikalavimų - žmogus turi norėti keistis, t.y. jis turi būti kūryboje, nuo-

latiniame tobulumo ieškojime. Tėvas Eligio norėjo, kad žmogus keistųsi. Ir tai jis pasiekė. Mondo X bendruomenės pradėjo kurtis 1966 metais. Brolis Eligio sakė, kad bendruomenė iš valdžios nepriėmė nė vienos liros, nes norėjo įrodyti, kad narkotikai yra dvasinė problema. Ir negalima imti paramos iš valdžios, kuri neturi dvasios, negali suprasti narkomanų problemų. Neėmė aukų ir iš narkomanų tėvų, turtingų verslininkų. „Jeigu mokės tikrai turtingi, tai vargšai visada liks vargšais ir jiems sudėtingiau būtų patekti į bendruomenę. Mes net specialiai mokame mokesčius valstybei“, - sako brolis Eligio.

Bendruomenės išsilaiko dirbdamos, parduodamos gaminius ir teikdamos paslaugas. „Mes matėme nuostabius sodus, gražiai sutvarkytą aplinką. Visą tai sukūrė narkomanai, kurie bendruomenės vadinaimi vaikai. Jie patys sukurią tai tobulą aplinką, pradėdami nuo apleistose vietovėse. Pavyzdžiui, lankėmės bendruomenės vaikų restauruojamame dvare, kur įsikurs AIDS sergančių narkomanų centras“, - sakė Loretą Bosienė. „Mums svarbu jaunuolius išmokyti darbo ir netgi profesijos, kad išėję iš bendruomenės galėtų susirasti darbą ir iš jo pragyventi. Valdžia dabar nori, kad tiems narkomanams būtų suteiktos privilegijos, kai jie pabaigia kursų. Nesutinkam, kad jas teiktų. Kodėl? Žmogus, atsisakęs narkotikų, yra daug stipresnis, daug tvirtesnis ir daug kitas, kuris dar gali pakliūti į narkomanijos liūną. Narkomanai gydomi ne vaistais, o dvasine pagalba, darbu. Žmogus, vartojantis narkotikus, yra nusistatęs prieš visuomenę. Ir tie „visuomenės priešas“, atėjęs į bendruomenę, turi parodyti, ką moka sukurti. Čia jaunimas įsigyja apie 20-25 profesijas.

(Nukelta į 10 p.)

Italijoje narkomanai gydomi darbu ir kūryba

(Atkelta iš 9 p.)

Šiandien iš bendruomenės išlėisim virėjo pavaduotoja. Prieš kelias dienas jis vyko į Milaną ieškoti darbo. Pats geriausias Milano restoranas "Forsizo" iš karto jį priėmė, kai tik sužinojo atėjus iš Mondo X bendruomenės. Restorano virtuvės šefas skambino man ir sakė, kad tai pirmasis žmogus, kuris ieškodamas darbo nesidomėjo savo būsimu atlyginimu. Skambinėjimui sakiau, kad jam tai bus nelaimė: nes turės mokėti tiek daug, kiek jau nusipelnė jo naujas darbuotojas", - pasakojo brolis kunigas Eligio.

Atvykus į bendruomenę, reikia priimti ir jos taisykles: negali turėti pinigų, telefono, nerūkyti, negeriti, nežūrėti televizoriaus, nesiklausyti muzikos, dirbti. Iš karto nusprendžiama, ką teks dirbti: jei esi stalius, tave reikia siųsti į tokia bendruomenę, kur ką nors daro iš medžio. Ir panašiai. Bendruomenės nariai ten gyvendami, kelia savo kvalifikaciją. Kiekviena specialybė jie įvaldo tobulai ir net sugalvoja kurti meną. Ką jie bedarytų, jie jau daro meną. "Virš mūsų galvų nestovi merai ir kiti valdžios atsto-

toranų paslaugas. Respublikos prezidentas su savo svečiais važiuoja į Cetoną, kur įsikūrusi Mondo X bendruomenė, pasigėrėti Toskanos gamta. Užsuka papietauti ir į bendruomenės restoraną, kur kavos puodelis kainuoja apie 50 JAV dolerių, o viešbutyje naktis 500-600 dolerių. Čia atvyksta pavalgyti patys žymiausi pasaulio žmonės: Nobelio premijos laureatai, artistai, dailininkai, valdžios žmonės. Prie viešbučio įrengta net sraigtasparnių nusileidimo aikštelė. "Šiuos svečius aptarnauja vaikai (narkomanai). Svečiai valgo jų paruoštus patiekalus, gerėsi tobulu stalo servavimu. Suprantama, vaikai sulaukia daug padėkos ir susižavėjimo šūksnių. Taip tie vaikai ir patys sau pasidaro reikšmingi, jie ir jų darbas yra reikalingi, vertinami. Viskas daroma su meile, supratimu ir taip pasiekiami daugiau, nei naudojant prievartą, draudimus", - kalbėjo Aldona Valančienė.

"Jau sakėme, kad bendruomenių tikslas - vaikus iš rūšio išvesti į šviesą. Todėl apgalvojamos net mažiausios smulkmenos. Pavyzdžiui, net nerasi aliuminių indų. Narkomanai valgo iš porcelianinių lėkščių. Brolis Eligio sakė, jei pa-

Brolio kunigo Eligio Italijoje pirmąją Mondo X bendruomenę įkūrė 1966 metais

ir į atokiau esančias bendruomenes, bet pamatėme irgi tą patį tobulą grožį, tvarką ir meilę" - pasakojo brolis Astijus.

"Kiekvienas narkomanas gali tapti pasaulio širdimi. Ir mes per daug negalvojame apie atsitatymą. Reikia ne kūną atstatyti, bet susitaikyti su gyvenimu: nužudyti narkotikų poreikį, tą senąjį žmogų, tą senąjį gyvenimą. Nužudydamas senąjį save, gyvensi toliau, nebe mirsi. Amerikonizmas sugriovė pasaulį, užnuodijo. Narkomanai visų pirma turi suprasti, kas yra gyvenimas ir kad jie bandytų gyventi. Turi nuspręsti, ką jie darys išėję iš bendruomenės. Todėl atsisakę bendruomenės žmonijos blogųjų išradimų (televizija, telefonai, cigaretės, alkoholis ir kt.), turi tik dvasiškai Amerikiečiai turi viską, bet neturi dvasios.", - aiškino brolis kunigas Eligio.

Bendruomenėje para dalinama į tris dalis: po 8 valandas miegui, darbu ir susitaikymui. Žmogus pirmiausia turi susitaikyti su savim, su artimu, su aplinka, su Dievu. Susitaikymas be noro keistis nevyksta. Pranciškonų filosofija sako: tu neturi pasitenkinti tuo, kuo esi. Tarkim Lietuvos narkomanai tenkinasi tuo, kuo yra ir sako: "AS toks esu. Tu mane tokį priimk". O Italijos Mondo X bendruomenėje jie nenori būti tokie, kokie yra. Jie nori būti kitokiais, jie nori tapti tokiais, kokie galetų būti. Tokio potencialo žmogue yra daug ir jis daug kuo gali būti. "Pasaulis tikrai yra tobulas, tik mūsų nuodėmė yra netobula. Ir jei mes atsisakom nuodėmių ar polinkio į tas nuodėmes, tai iš tikrųjų grįžtame prie savo tapatumo, prie savęs. Panašėjame į save, kurio nebepažįstam. Narkomanai ir turi tikslą panašėti į save. Pranciškonas į žmogų nežiūri, jis stebisi

žmogumi. Tai didelis skirtumas: žiūrėdamas vertini to žmogaus naudingumo koeficientą (kuo jis tau gali būti naudingas) ir t.t., o stebėdamasis matai, koks jis gražus. Ir per tokį požiūrį sulaukiama sėkmės iš viso pranciškonų darbo. Brolis kunigas Eligio narkomanus vadina vaikais. Tai labai svarbu: vaikui negalima meluoti. O jų meluoti galima ne tik žodžiu. Todėl bendruomenių kuriamoje aplinkoje nėra kuo kiekio, falso. Viskas yra autentiška. Beje, Lietuvoje tik vienas kitas jaunuolis šiandien pradeda vartoti narkotikus protestuodamas. Didžioji dauguma - pagauti bandos. Tai yra labai

natyvos - bendruomenės, kuri padėtų artimųjų atstumtam vaikui. Tai didelė jūsų problema. Narkotikų problemas tikrai nepadaeda išspręsti ir kalėjimai. Kalėjimas tik dar labiau sukomplikuoja asmenį. Visuomenė, norinti nutildyti narkomanų problemą, kaip pakaitalą įbruka metadono programą, kuri yra kontrolė ir prievarta. Narkomanų poreikį vogti visuomenė slopina metadonu. Bet narkomanas vis tiek lieka narkomanu. Visuomenė sunku įsigilinti į konkretaus žmogaus gyvenimą ir jai svarbiausia, kad žmogus visuomenei nenusikalstų. Todėl praktiškai narkomanus bandoma išlaikyti apmąrinimo metadonu būsenoje. Tai atneša dar blogesnes pasekmes. Kiekvienas žmogus turi teise suklysti, bet jis turi turėti galimybę ištaisyti klaidą. Jei iš nepatirties, nemokšišku moli padėti išbristi mokytojas, tai iš narkotikų išsėmama irgi tik padedant ir palydint kvalifikuotam mokytojui. Mondo X bendruomenės narkomanas neduoda metadono ir net sergant stengiamasi apsieiti su kuo mažiau vaistų. Gydoma darbu. Narkotikai sugriauna viską: kūną, mąstymą, meilę, įstatymus, ryšį su Dievu, šeimą, draugais, bendruomenę. Žmogus tampa tuščia lenta. Ir mes turime pasėti naujas ir geras sėklas toje tuščioje lentoje", - kalbėjo brolis kunigas Eligio.

Prieš pasišveddamas darbu su narkomanais, brolis Eligio Italijoje buvo sukūręs pagalbos telefoną tinklą, kuriame dirba apie 10 000

Dvare jau įrengiama medicininė laboratorija

vai, todėl dirbame, kuriame, tvarkome aplinką nesukbedami ir su tvarkome tobulai", - sako brolis kunigas Eligio.

Mondo X bendruomenės išsilaiko pačios, pardavinėdamas savo produkciją. Ir tai produkcijai nėra nustatytos kainos, nes pirkdamas aukoji lėšas bendruomenei. Kiekviena bendruomenė būtina kažką gamina ir parduoda. Daro vyną, šampaną, auginą vynuogės, kepa duoną, teikia viešbučių ir res-

tyso nenorėtume valgyti iš aliuminių indų, tai neduokime jų ir kiems, leiskime suprasti, kad visi esame lygūs ir reikšmingi. Bendruomenė net šv. Mišios tampa didele premija, kurią reikia užsidirbti. Į šv. Mišias ateina pirmiausia tie, kurie nori. Bet į jas ateina visi, nes tai yra meilės momentas. Lankydami bendruomenės iš pradžią manėme, kad viskas tobulai sutvarkyta tik didžiuosiuose vienuolynuose, arčiau didelių miestų. Tad vykome

Šį dvarą, kuriame įsikurs AIDS sergančių narkomanų centras, tobulai restauravo bendruomenės Mondo X vaikai (narkomanai)

didelė problema", - aiškino provinciolas Benediktas.

"Jaunuolis, jei patenka į narkotikų vartojančią kompaniją, būtina irgi griebsiti narkotikų. Paauklus dar neturi asmenybės suvokimo, jis stengiasi gyventi pagal kompanijos taisykles. Tėvai turėtų tokį jaunuolį išmesti iš namų. Tačiau jūs Lietuvoje neturite alter-

merginų ir vaikinių. O jo sukurtos Mondo X bendruomenės į gyvenimą be narkotikų grąžino jau dešimtis tūkstančių žmonių. Kaip į jas patenka narkomanai? Italijoje visuomenė žino tas bendruomenes. Čia atėjus narkomanas gali būti dar net nemetęs vartoti narkotikų. Bet jam pasiūlo gydymo įstaiga, kur jis gali praeiti detoksikacijos kursą ir tik apsisąkęs nuo narkotikinių medžiagų grįžta į Mondo X. Bendruomenėje gyvena apie 30 ir ne daugiau 40 vaikų (narkomanų).

Tęsinys birželio 26 d. "Sveikatos" priede